

La cultura

L'estructuració dels ajuntaments democràtics, ara fa dotze anys, va representar, per a la majoria de poblacions catalanes, un canvi qualitatiu del paper del municipi en la percepció que les noves corporacions van anar adquirint de la cultura com a eina d'identificació local, com a eina d'estructuració social i de projecció a l'exterior.

L'evolució del desenvolupament territorial de les comarques gironines, amb la incorporació de nous hàbits de mobilitat cultural i laboral, ha generat que una bona part de la població faci desplaçaments relativament llargs per qüestions de treball, estudis, relacions socials, activitats culturals, etc. S'ha produït, doncs, un canvi quantitatiu i qualitatiu molt important en aquestes noves relacions socio-culturals. El municipi, el territori local, ha anat a remolc, pel que fa a activitats culturals, d'aquestes noves dinàmiques. Per a molts ja no és estrany haver de fer desplaçaments de 50-60-100 km per anar a una discoteca, una representació teatral, un concert de rock, a una festa major... Això fa que els municipis mitjans i petits, si

volen intervenir activament en el camp cultural, s'hagin de plantejar una estratègia molt clara en el futur.

Vist aquest marc general, Banyoles ha de definir el seu paper cultural en aquests nous eixos de relació, i en aquestes noves pràctiques i tendències de desenvolupament.

A la dècada dels setanta, Banyoles presentava una oferta cultural progressista molt àmplia i es convertí en centre de referència obligada per a altres municipis de l'entorn; però aquests antecedents no justifiquen la manca d'intervenció pública que ha convertit la realitat

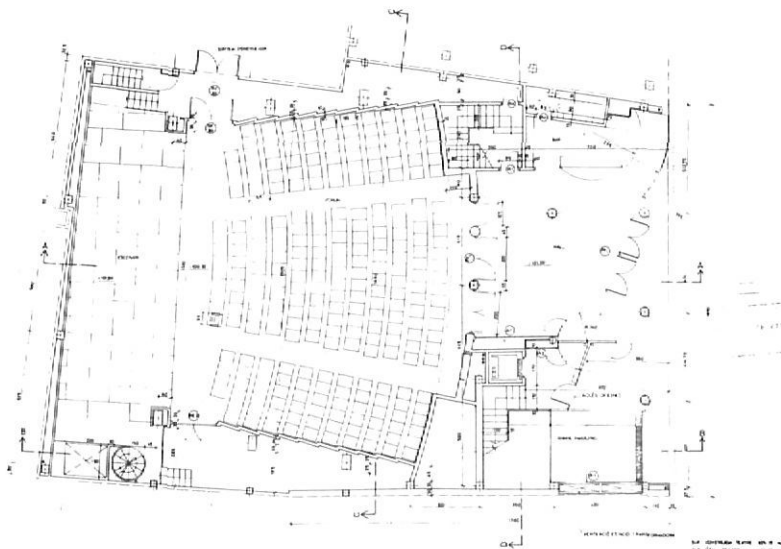
cultural de les nostres comarques en un esperpent d'allò que havia estat. El creixement espectacular i la política cultural de capitalitat de Girona, i la revitalització d'altres focus locals com Olot, Figueres, Sant Feliu, etc. han provocat que la ciutat de Banyoles no fos vista com un nucli cultural significatiu...

A nivell extern, Banyoles no té actualment cap especificitat, a excepció de la seva tradició del ball folklòric, o del patrimoni natural. Al meu entendre, això provoca una mobilitat i el desplaçament de molts ciutadans, especialment dels joves, que no és desitjable ni recomanable per a cap ciutat.

La democratització de l'Ajuntament no ha provocat una inversió seriosa, constant i equilibrada en el camp de la cultura; després de 12 anys d'ajuntaments democràtics

no hi ha hagut, pràcticament, cap nova realització d'equipaments culturals. No s'ha construït cap Centre Cívic, Casa de Cultura, Casal de Joves, Centre Social, Sala d'Exposicions, Biblioteca, locals per a la creació artística... Es disposa del mateix equipament que hi havia en l'època de transició; pitjor encara, s'ha reduït perquè van desaparèixer el teatre Victòria i el dels Catòlics. Aquest últim ofereix la imatge ben decadent d'un teatre obert i enfonsat al bell mig de la ciutat, que no ha trobat encara l'energia social i institucional capaç de reconstruir-lo.

S'ha de reconèixer que hi ha hagut intents, projectes i idees variades que pretenien generar una nova dinàmica cultural a la ciutat, però per motius diversos no s'han pogut traduir en realitats. El

Projecte del Teatre Municipal de Banyoles

ciutadà de Banyoles i de la resta de la Comarca no ha rebut una oferta cultural interessant i, possiblement només alguns bars de copes i discoteques del sector privat, supleixen en part aquestes deficiències per a alguns sectors, molt reduïts, de la gent jove.

En una anàlisi més tècnica podríem considerar que si no es troben els canals necessaris per donar una nova imatge interna i externa i oferir nous serveis, s'està perdent una possibilitat històrica. El tema cultural s'està convertint en una eina cabdal i en el motor imprescindible per altres desenvolupaments. Els projectes de foment de la ciutat com a lloc lleure i centre per al turisme d'una certa qualitat, no poden tirar endavant en cap ciutat que no tingui uns mínims d'infraestructura i "vida" cultural. S'ha observat que certs sectors econòmics, especialment els del terciari, es desenvolupen en la mesura que es desenvolupa un sector cultural de qualitat paral·lel; els diferents agents socials de Banyoles haurien de reflexionar-hi en profunditat.

Un altre aspecte crític de la situació, el trobem en la incorporació de noves generacions o noves formes d'associacionisme. A Banyoles existeix un associacionisme estabilitzat, de textura clàssica, amb una incidència important (Centre Excursionista de

Banyoles, Agrupació Sardanista, etc.). Paral·lelament a aquestes associacions establertes, s'observen signes d'una gran vitalitat de gent que treballa en unes estructures força subterrànies. Per exemple, podem veure com grups de rock del Pla de l'Estany entren amb força en circuits de distribució i producció que per les característiques del mercat solen ser molt complexos, altres grups d'animació i teatre estan actuant per tot el territori català... són grups que sobreviuen en un àmbit on no hi ha eines ni instruments per facilitar els processos de creació i producció. En aquest sentit és preocupant que alguns dels projectes de futur no contemplin els espais adients per fomentar aquestes noves formes d'associacionisme cultural i la participació dels joves.

L'Ajuntament, el Consell Comarcal, la Diputació i la Generalitat estant molt absents de la realitat cultural de Banyoles; suposem que no han trobat la manera d'actuar i crear uns mínims equipaments culturals, perquè en altres poblacions similars s'estan realitzant inversions que aquí no semblen, a hores d'ara, possibles.

També cal constatar que, a diferència d'altres municipis, la delegació del liderat en la vida cultural de Banyoles a les administracions democràtiques no ha donat

Vista de la Farga de Banyoles, el projecte de restauració de la qual forma part del pla d'infraestructures culturals que la ciutat ha endegat els darrers mesos

bon resultat. La composició dels grups que han accedit a l'Ajuntament i les difícils majories i pactes de govern, han generat, de fet, la paràlització i estancament d'un projecte global de cultura. La població no ha trobat en l'Ajuntament com a entitat el motor necessari per a un canvi qualitatiu de la realitat cultural de la ciutat. S'han realitzat esforços que han acabat en actuacions brillants però puntuals, i les esperances en el fet olímpic han acabat provocant un cert desencís.

La Cultura pot esdevenir una força important en el desenvolupament social i econòmic de la ciutat. Només cal que els diferents agents socials prenguin en consideració aquest tema, més enllà dels fets de prestigi,

de les festes locals o de la subvenció puntual. Banyoles ha de trobar una forma de generar un nou projecte de futur. Cal mobilitzar totes les forces locals per fer front en aquesta situació. Es fa imprescindible la participació i l'elaboració d'un projecte global per millorar la situació cultural de la ciutat.

Banyoles té moltes possibilitats encara no explotades en el camp de la cultura, des d'aquesta posició crítica i difícil pot aconseguir estructurar el paper que li correspon.

Com dèiem al principi, això pot ser després del 92. Aquest és el repte pendent de Banyoles.

Alfons Martinell i Sempere,
Tècnic de Cultura